

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.236/2021/5-II.

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. sz. Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd) által képviselt Felperes (felperes címe) felperesnek a Szabó Ügyvédi Iroda (I.r. alperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd) által képviselt Alperes2 (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. június 29-én kelt 6.G.40.601/2020/42. számú ítélete ellen a felperes és az alperes által benyújtott fellebbezések folytán – nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

közbenső ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezését közbenső ítéleti rendelkezésnek tekinti, és azt helybenhagyja. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét – a perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperes másodfokú perköltségét 299.990 (kétszázkilencvenkilencezer-kilencszázkilencven) forint fellebbezési illetékből és 100.000 (százezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló összegben, az alperesét 114.153 (száztizennégyezer-százötvenhárom) forint fellebbezési illetékből és 100.000 (százezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló összegben állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) által megállapított, a per eldöntése szempontjából irányadó tényállás értelmében a kölcsönigénylő lap és kockázatfeltáró nyilatkozat 2007. március 13-án történt kiállítását követően 2007. május 10-én a felperes mint adós és (a volt) I. rendű alperes (Zrt.) mint hitelező kölcsönnyújtó között szám8 számon életbiztosítással összekötött szabad felhasználású kölcsönszerződés jött létre. A szerződés I.2. pontja a kölcsön összegét 27.188,69 svájci franknak megfelelő forintösszegben, a kölcsön folyósításának napján érvényes, a hatályos Üzletszabályzat szerint képzett árfolyam alkalmazásával határozta meg.

A szerződés I.3. pontja szerint a kölcsön lejárta a kezdő napot követő 240. hónap 15. napja. Az I.4. pont értelmében a kölcsön kamatlába kamatperiódusonként változtatható, mértéke a szerződés aláírásakor évi 4,5 %. A szerződés II. (Általános rész) 1.3. pontja szerint a hitelező az adóst a folyósítás alapjául szolgáló devizaösszegekről írásban értesíti, amely értesítő levél tartalmazza a fennálló tőketartozás összegét devizában és forintban, az ügyleti kamat mértékét, a kezelési költség mértékét, a kölcsön törlesztésének ütemezését, a havi kamat- és díjfizetés összegét a kölcsön devizanemében és a havi kamat- és esedékes költségek összegének az árfolyamkockázatból származó hátrányos következmények elkerülése érdekében javasolt, jelen szerződés 5.1. pontjában foglalt óvadéki befizetéssel növelt összegét forintban. Az értesítő levél a jelen szerződés elválaszthatatlan részét képezi, azzal együtt értelmezendő. Az adós a fizetési kötelezettségeit az értesítő levél tartalma szerint köteles teljesíteni. A szerződés II.5.1. pontja értelmében a havi fizetési kötelezettség forint ellenértékét a hitelező az általa a mindenkor hatályos Üzletszabályzat szerint képzett és hivatalosan közzétett törlesztési árfolyam alapján állapítja meg. Az adós tudomásul vette, hogy bármely önkéntesen teljesített és előtörlesztésnek nem minősülő többlet befizetést – beleértve a hitelező által az árfolyamkockázat elkerülése érdekében javasolt többlet befizetés összegét – a hitelező jogosult az óvadékra vonatkozó szabályok szerint kezelni az Üzletszabályzat vonatkozó rendelkezései szerint. A II.5.3. pont értelmében az adós köteles viselni a tartozás megfizetéséhez szükséges deviza átváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot. A II.8.1. pont értelmében a fizetési kötelezettségek elszámolására a mindenkor hatályos Üzletszabályzat folyósítási árfolyamára és törlesztési árfolyamára meghatározottak az irányadók. A II.12.4. pont értelmében a hitelező fenntartja annak jogát, hogy amennyiben az árfolyamok kedvezőtlen változása – a hitelező megítélése szerint – veszélyezteti az adós kölcsöntörlesztési képességét, a fennálló kölcsöntartozást visszavonhatatlanul forintra váltsa át. A II.13. pont szerint a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a hitelező mindenkor hatályos Üzletszabályzatának és Hirdetményének vonatkozó rendelkezései az irányadók. Az adós kijelenti, hogy a mindenkor hatályos Üzletszabályzat és Hirdetmény rendelkezéseit ismeri, annak alkalmazását elfogadja.

A szerződéshez tartozó Lakossági Üzletszabályzat (a továbbiakban: Üzletszabályzat) III.4.4. pontja értelmében a társaság ügyleti kamatot a folyósított kölcsön után, a kölcsön összegnek folyósítását követő naptól a kölcsön lejáratá napjáig (a lejárat napját is ideértve) számítja fel. Az esedékes ügyleti kamat összegét – törlesztést fedezeti életbiztosítással összekötött kölcsön kivételével – a társaság a fennálló tőketartozás és a 365 (366)/366 napos kamat számításos módszer figyelembevételével határozza meg, a kölcsönszerződés ettől eltérő rendelkezése hiányában. A III.5.4. pont szerint a folyósítási árfolyam meghatározása a Alperes² által az aktuális napra meghirdetett érvényes lakossági svájci frank deviza vételi árfolyam alapján, a társaság által alkalmazott, a hivatkozott árfolyamra vetített +/- 1,5 %-os sávon belül történik. Az Üzletszabályzat III.6.5. pontja a kölcsön törlesztése, előtörlesztése cím alatt tartalmazta azt a kikötést, hogy az árfolyam változásából eredő kockázatot az ügyfél köteles viselni, míg a IV.1. pontja, a teljes hiteldíjmutatóra vonatkozóan kiemelte, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök esetében a THM mutató értéke nem tükrözi a kölcsön árfolyamkockázatát.

[2] A felperes módosított keresetében a szerződés II.5.3. pontjának tisztességtelenségére hivatkozással, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (4) bekezdése és a 209/A. § (2) bekezdése alapján a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperes 3.749.877 forint megfizetésére kötelezését kérte.

Állította, hogy a szerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul a fogyasztóra hárító rendelkezése tisztességtelen, mivel az árfolyamkockázat körében megfelelő tájékoztatást nem kapott. Az árfolyamkockázatot telepítő rendelkezés semmissége a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján megállapítható, a szerződés fő tárgyát érintő semmisség folytán a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a teljes szerződés érvénytelen.

Állította, hogy a szerződésben szereplő tájékoztatás nem felel meg a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (5)-(7) bekezdéseiben foglalt, a 2/2014. számú PJE határozatban, a nemzeti bírói gyakorlatban kimunkált és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) eseti döntéseiben meghatározott kritériumoknak. A figyelembe vehető tájékoztatás tartalma tekintetében előadta, hogy a szerződést megelőzően kockázatfeltáró nyilatkozatot nem kapott, ilyet nem írt alá. Az Üzletszabályzat kézhezvételét, megismerhetőségét ugyancsak vitatta.

Az érvénytelenség jogkövetkezménye körében előadta, hogy 2020. október 29. napjáig a túlfizetése összege 3.749.877 forint. Állította, hogy elszámolását az alperes által küldött részletes elszámolólevél alapján készítette, az elszámolás módszertana megfelel az EUB C-154/15., C-307/15. és C-308/15. számú egyesített ügyekben hozott ítéletében megállapított szempontoknak.

[3] A II. rendű alperes (a továbbiakban: alperes) ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Álláspontja szerint a kölcsönszerződés rendelkezései érthetőek és világosak, a felperes annak alapján tisztában lehetett a szerződés megkötésével rá háruló árfolyamkockázattal. Hivatkozott a kölcsönszerződés II.5.3., II.8.1., II.10., II.13. és II.12.4. pontjaiban adott tájékoztatásra, valamint a felperes által aláírt, ezáltal igazoltan megismert kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmára. Álláspontja szerint e tájékoztatással a jogszabályi követelményeknek, valamint a hazai és az EUB gyakorlatában meghatározott kritériumoknak is eleget tett. Ugyanakkor a kölcsönszerződés a kockázatfeltáró nyilatkozat figyelmen kívül hagyása mellett is megfelelő tájékoztatást tartalmaz ahhoz, hogy a fogyasztó felmérhesse a szerződés megkötésével járó, lehetséges gazdasági következményeket.

A felperes elszámolásának helyességét vitatta. Állítása szerint a felperesnek 2021. március 17. napján az árfolyamkockázatra figyelemmel tisztességtelenül felszámított összeg levonásával is 3.069.235,79 forint tartozása áll fenn. Megalapozatlan az eredeti árfolyam alapulvételével forint alapon történő elszámolás alkalmazása. A kölcsönszerződés szerinti 151,36 Ft/CHF-árfolyam 20 %-kal növelt mértéke 181,62 Ft/CHF, vagyis ilyen árfolyamig a felperesnek kellene viselnie a terheket a nem megfelelő tájékoztatás esetén is. A felperes számítása azért sem helytálló, mert a kezelési költség összegét az ügyleti év elején fennálló tartozásból kell számolni, nem az aktuálisan fennálló havi tartozás összegéből.

[4] Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest az állományátruházási szerződés folytán történt jogutódlására tekintettel, a névváltozás megállapítását követően a 2020. január 16-án kelt és 2021. február 27-én jogerős 6.G.41.104/2017/74-I. számú végzésével a perből elbocsátotta.

[5] Az elsőfokú bíróság a 2021. június 29-én kelt 6.G.40.601/2020/42. számú ítéletével megállapította, hogy a felperes és a II. rendű alperes jogelődje között 2007. május 10-én életbiztosítással összekötött szabad felhasználású kölcsönszerződés (szerződésszám) elnevezéssel létrejött szerződés érvénytelen.

A szerződés részét képező II. Általános Rész 5.3. második mondatát akként módosította (,hogy) az Adós/Adóstárs köteles viselni a tartozás megfizetéséhez szükséges deviza átváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot legfeljebb 202,4 forint/svájci frank árfolyam mértékéig. A szerződés részét képező Lakossági Üzletszabályzat III.6.5. pontjának utolsó mondatát akként módosította (,hogy) az árfolyam változásából eredő kockázatot az ügyfél köteles viselni 202,4 forint/svájci frank árfolyam mértékéig. A felek között létrejött szerződést az ekként módosított tartalommal érvényessé nyilvánította. Egyebekben a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 50.000 forint perköltséget.

Az ítélete indokolásában megállapította, hogy a felek között a rPtk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződés jött létre.

Kifejtette, hogy a perben rendelkezésre álló bizonyítékokból az tűnik ki, hogy a rPtk. 205/B. § (1) bekezdésének megfelelően a hitelező lehetővé tette az adósnak, hogy az általános szerződési feltétel tartalmát megismerje, erről az adós a szerződés megkötésekor kifejezett nyilatkozatot tett. A felek között létrejött szerződés fogyasztói kölcsönszerződés, a felperes által megjelölt szerződéses rendelkezések általános szerződési feltételnek minősülnek.

A rPtk. 205. § (3) bekezdése, a 205/A. § (1) és (2) bekezdése, a 205/B. § (1) bekezdése, a 209. § (1), (2) és (4) bekezdései, valamint a 209/A. § (2) bekezdése, a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, továbbá a 6/2013., 2/2014. és az 1/2016. PJE határozatok idézését követően (a felperes fenn nem tartott, másodlagos keresetét vizsgálva) megállapította, hogy a szerződés tartalma alapján a szerződés tárgya meghatározott, az összecszerűségek kiszámíthatósága biztosított, a szerződés a rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján nem semmis.

Az árfolyamkockázatra adott tájékoztatás megtörténtét vizsgálva az EUB C-26/2013. számú döntésében és a BDT2016. 3457 számú határozatban kifejtett indokokat figyelembe véve rögzítette, hogy az ajánlattétel és az ajánlat elfogadása keretébe illeszkedő tájékoztatás megfelel az előírásoknak, mert a fogyasztó számára lehetőséget biztosít a tájékoztatás figyelmes tanulmányozására és megfontolt döntés meghozatalára, avagy a feltételek mérlegelése alapján a szerződés aláírásának mellőzésére.

A kirendelt írásszakértő szakvéleménye alapján azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatón nem található felperes kezétől származó aláírás, ily módon az okirat tartalma nem tekinthető a szerződés részének, a hitelező részéről a fogyasztó adós számára nyújtott tájékoztatásának. A lefolytatott tanúbizonyítás az árfolyamkockázatról tájékoztatás vonatkozásában az írásba foglalttól eltérő szerződéses tartalomra nem szolgáltatott adatot. Így a tájékoztatás megfelelőségét kizárólag az írásba foglalt, aláírt szerződés tartalma alapján vizsgálta.

A rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti kockázatteltérési kötelezettség megtörténtét a rPtk. 205. § (3) bekezdésében előírt általános tájékoztatási kötelezettségre, valamint a 2/2014. és 6/2013. PJE határozatokban foglaltakra, valamint a rPtk. 209. § (4) bekezdésére tekintettel vizsgálta, abból a szempontból, hogy a főszolgáltatás körébe tartozó kikötés világos, érthető volt-e az átlagos fogyasztó számára. A Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i állásfoglalására is figyelemmel megállapította, hogy az EUB C-227/2018. számú döntésében megfogalmazott kritériumok teljesültek, a keresettel támadott kikötés tartalmazott az árfolyamkockázatról tájékoztatást, így az adós nem kényszerült arra, hogy több rendelkezés együttes értelmezésével következtessen ki a tájékoztatás tartalmát. A 6/2013. és a 2/2014. PJE

határozatok iránymutatására és a EUB C-186/2016. számú döntésében írt szempontokra tekintettel azt állapította meg, hogy a támadott rendelkezések nem felelnek meg a világos és érthető megfogalmazás követelményének. A felperes csak azzal lehetett tisztában, hogy a perbeli szerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de annak lényegét, fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, hogy annak nincsen felső határa, a nem áttekinthető szerkezetű, nem világos megfogalmazású szövegből nem volt képes megérteni. Az írásba foglalt tájékoztatás tartalmaz utalást az árfolyamváltozás lehetőségére, de nem tartalmaz világos és érthető tájékoztatást az árfolyamváltozásnak a fogyasztó fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásáról, így a szerződés nem tesz eleget az árfolyamkockázat viselése vonatkozásában a világosság és érthetőség követelményének. Amint arra a BH2020. 152 eseti döntés is rámutat, az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelő, ha annak tartalma alapján a fogyasztó felismeri a szerződés megkötésének fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását és azt, hogy kockázatviselésének nincsen felső határa. Figyelemmel arra, hogy az EUB több határozata (C-26/2013., C-186/2016., C-483/2016., C-38/2017., C-51/2017., C-118/2017.) is kifejtette, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos nem megfelelő tájékoztatás a fogyasztó hátrányára jelentős mértékben felborítja a felek közötti érdekegyensúlyt, a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés érvénytelensége a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi.

Ezért azt állapította meg, hogy a rPtk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján a támadott kikötések tisztességtelenek, ebből következően a teljes szerződés semmis. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.034/2019/5. számú határozatában és a BH2021. 141 számú eseti döntésben kifejtettekre is.

Rögzítette, hogy a Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény és a 6/2013. PJE határozat 4. pontja értelmében a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetében – amennyiben jogkövetkezmény alkalmazását kéri a fél, és az érvénytelenség oka kiküszöbölhető – a bíróságnak elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie.

A Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i emlékeztetőjében foglaltaknak megfelelően a szerződést akként nyilvánította érvényessé, hogy a deviza/forint átváltási árfolyamot maximálta a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával. Alkalmazta a feltűnő értékaránytalanság kiküszöbölése vonatkozásában született PK 267. számú állásfoglalást is, amely szerint nem teljes értekegyensúlyra kell törekedni, hanem az aránytalanság azon mértékét kell kiküszöbölni, amely feltűnővé, jelentőssé tette az értékaránytalanságot. Az elsőfokú bíróság a maximált árfolyamot a szerződéskötéskor irányadó árfolyam 35 %-ával növelten 202,4 forint/svájci frankban állapította meg. E körben tekintetbe vette a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.664/2019/6. számú közbenső ítéletében kifejtetteket. Ennek megfelelően módosította a szerződés részét képező Általános részt és az Üzletszabályzatot; a szerződést az így módosított tartalommal nyilvánította érvényessé, a rPtk. 237. § (2) bekezdése alapján és az 1/2010. PK vélemény 6. pontjára tekintettel.

Ezt követően vizsgálta, hogy a felperesnek van-e tartozása vagy túlfizetése a hitelezővel szemben. A perben a bizonyítási teherre történt kioktatás után sem került sor szakértői bizonyítás indítványozására, ezért az alperes által elkészített, kételyt nem keltő számításokat vette alapul a jogkövetkezmény alkalmazása során. A számítások szerint a hitelezővel szemben az adósnak tartozása mutatkozik, így a hitelezőt fizetésre kötelező kereseti kérelem ez okból elutasítandó volt.

[6] A teljes ítélettel szemben az alperes, az ítélet érvénytelenség jogkövetkezményét alkalmazó részével szemben a felperes fellebbezett.

[7] A felperes kérte az ítélet részbeni megváltoztatását annak megállapításával, hogy a szerződés érvényessé nyilvánításával árfolyamkockázatot nem köteles viselni, és a felek elszámolására a 151,36 forint/CHF árfolyam az irányadó. Másodlagos kérelme a szerződés érvényessé nyilvánítása során a teljesítésre irányadó árfolyam legfeljebb 181,632 forint/CHF-ban meghatározása volt. Kérte az alperes az első és másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését.

Kifejtette, hogy a fogyasztói szerződés általános szerződési feltételének tisztességtelensége folytán a 93/13/EGK Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikkének (1) bekezdésének előírása szerint az nem jelenthet kötelezettséget a fogyasztóra nézve; a szerződés akként köti a feleket, hogy az ilyen feltétel nem vált ki joghatást. A tagállam a tisztességtelen szerződési feltétel jogkövetkezményeként alkalmazhatja az érvénytelenséget, de dönthet akként is, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályai irányadók.

A kezelési költséget a szerződés rendelkezései szerint, az adott évben fix összegként számolta el. Késedelmi kamatot a szerződés érvénytelensége folytán nem számított fel. A szerződés módosításának ugyancsak az érvénytelenség miatt nincs jelentősége.

Az elszámolás során az alperes felülvizsgált elszámolásának adataiból indult ki, amennyiben az alperes nyilvántartásban eltérő összeg szerepel, annak magyarázata az alperesre tartozik.

Előadta, hogy a perben nem volt olyan speciális tényállás, amely indokolta volna az eltérést a Kúria által irányadónak tekintett, a fogyasztó számára kedvezőbb 20-80 %-os árfolyamkockázat-viselési aránytól.

[8] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás nem volt megfelelő. Az elsőfokú bíróság tévesen tulajdonított jelentőséget az írásszakértői véleménynek, mivel a fénymásolatról adott szakvélemény megfelelő bizonyító erővel nem rendelkezik. Ezzel szemben nagyobb súllyal lett volna értékelendő a tanúk vallomása, akik szerint kizárt, hogy bármilyen okiratot a szerződő feleken kívüli személy írta volna alá, másrészt pedig igazolták azt is, hogy a felperes az árfolyamkockázatról szóban megfelelő tájékoztatást kapott.

Álláspontja szerint az árfolyamkockázatról szóló külön tájékoztató megismerése hiányában is eleget tett tájékoztatási kötelezettségének a kölcsönszerződés I.2., I.9., II.1.3, II.5.1., a II.5.3., II.8.1., II.10.1. és II.12.4. pontjában foglaltak által. E rendelkezésekből a felperes számára világosan és érthetően kiderülhetett, hogy az árfolyamváltozás olyan nagyságú is lehet a futamidő alatt, amely miatt a tartozás összege meghaladhatja a fedezetül felajánlott ingatlanának értékét, ezen igen jelentős, a futamidő alatt is lehetséges árfolyamváltozás gazdasági következményeire a jogelődje a figyelmet felhívta. Az Üzletszabályzat III.6. pontja megfelelő tájékoztatást nyújt a tekintetben, hogy a fizetési kötelezettséget az esedékességgel irányadó CHF/HUF árfolyam alapján kell teljesíteni, a konvertálásból eredő veszteségeket és az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat a felperesnek kell viselni. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a nem megfelelő tájékoztatásra tekintettel a kölcsönszerződés érvénytelenségét állapította meg.

A perben a felek eltérő számszaki kimutatásokra hivatkoztak, amelyet az elsőfokú bíróság – akár szakértő kirendelésével – nem tisztázott, hanem a kérdést megkerülve árfolyamplafont alkalmazott. „Önmagában annak rögzítése az ítélet indokolásában, hogy a II. rendű alperes elszámolását vette alapul az eljáró bíróság, nem teszi majd ítélt dologgá az elsőfokú bíróság által megállapított érvénytelenség kapcsán a felek közötti elszámolást és a felperes tartozásának összegét.” Mivel a felperes az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása körében szakértő kirendelését nem kérte, az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a keresetet elutasítja a DH [a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény)] 37. §-ában foglaltakra is tekintettel.

A hatályon kívül helyezés iránti kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenség megállapítása esetén kötelező, a DH2 törvény 37. §-ában írtak szerinti jogkövetkezmények körében az elszámolást nem folytatta le. Az elsőfokú bíróság nem rendelkezett arról, hogy a felperes elszámolásának eredményeként mekkora a felperes tartozása, amellyel további jogvitára adott lehetőséget. Az ítéletből nem derül ki, hogy az érvényessé nyilvánított tartalom csak a forintosításig szól. Amennyiben az ítélet nem kívánta felülírni a kötelező forintosítást, el kellett volna számolni a felperes esetleges túlfizetéseit is. Amennyiben az elsőfokú bíróság nem megfelelően tájékoztatta a felperest az elszámolás körében a bizonyítási kötelezettségeiről, ezen eljárási szabálysértésre figyelemmel az ítélet hatályon kívül helyezése indokolt.

[9] A felperes fellebbezési ellenkérelmében a jogalap tekintetében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat általa történt aláírása esetén is megállapítható a szerződés érvénytelensége, azonban a perben bizonyítást nyert, hogy az azon lévő aláírás nem tőle származik. Az alperes által adott tájékoztatás – a Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú és a leírás alatt lévő Pfv.I.20.067/2021. számú döntéseire is tekintettel – nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, ugyanis ezen perekben a Kúria a perbelivel egyező tartalmú, de aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat mellett állapította meg a tájékoztatás nem megfelelő voltát.

[10] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében – az ítélet fellebbezése szerinti megváltoztatása hiányában – az árfolyamkockázat-viselés megosztását tartalmazó ítéleti rendelkezés helybenhagyását kérte, a megállapított mérték helytállóságára tekintettel.

[11] A felperes fellebbezése megalapozatlan, az alperes fellebbezése megalapozott, az alábbiak szerint.

[12] Az elsőfokú bíróság a kereset jogalapját elbírálvá helytállóan állapította meg a szerződés érvénytelenségét, és nem tévedett, amikor az érvénytelenség jogkövetkezményeként érvényessé nyilvánítást tartott alkalmazhatónak. Az érvényessé nyilvánítás módját azonban az indokolási kötelezettsége részbeni megsértésével és az irányadó anyagi jogszabályok és bírói gyakorlat téves alkalmazásával határozta meg, és az emiatt lefolytatandó terjedelmes bizonyításra tekintettel e körben az eljárás megismétlése indokolt.

[13] Figyelemmel arra, hogy a felperes – a 2019. december 5-i nyilatkozatával – a szerződés jogszabályba ütközésen alapuló érvénytelenségének megállapítására irányuló, másodlagos keresetét nem tartotta fenn, ennek érdemi elbírálása szükségtelen; a Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú ítélet indokolásából az erre vonatkozó részt mellőzi.

[14] Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével, helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés árfolyamkockázatot telepítő rendelkezései az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatás meg nem felelősége folytán tisztességtelenek, amely a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság indokolásával e tekintetben mindenben egyetértett, annak megismétlése nélkül, az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki.

[15] Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor az alperes jogelődje által a felperes részére a szerződéskötést megelőzően az árfolyamkockázat tekintetében adott tájékoztatást vizsgálva nem vette figyelembe a 2007. március 13-i keltezésű kockázatfeltáró nyilatkozat okirat tartalmát.

szakértő igazságügyi írásszakértő a kiegészített írásszakértői véleményében a kockázatfeltáró nyilatkozat másolati példányát összehasonlításra alkalmasnak találva egyértelműen azt a választ adta, hogy az ezen okiraton szereplő aláírás nem egyezik a felperes más dokumentumokon szereplő, mintaként felhasznált névaláírásával. Az elsőfokú bíróság 2020. augusztus 29-én kelt 6.G.40.601/2020/11. számú végzésben foglalt felhívására az alperes a kiegészített írásszakértői vélemény megalapozottságát nem vonta kétségbe.

A Fővárosi Ítéltábla megjegyzi, hogy az alperes 2020. március 5-i nyilatkozata szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat eredeti példányát nem tudta a szakértő rendelkezésére bocsátani, ezért – kifejezett kérésére – a másolati példány összevetése történt meg a kölcsönszerződés eredeti példányain szereplő aláírásmintákkal.

[16] Ugyanakkor – miként arra a felperes is helytállóan hivatkozott – az alperes által hivatkozott, 2007. március 13-án kelt kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmának figyelembe vehetősége esetén sem lenne az alperes által nyújtott tájékoztatás megfelelőnek minősíthető. Abból ugyanis nem tűnik ki, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak, valamint az ebből adódó többlet fizetési kötelezettségnek felső határa nincs, az korlátlan, nem tűnik ki, hogy az árfolyamváltozásból eredően a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós. Nem derül ki a tájékoztatásból, hogy a kockázat nem elhanyagolható mértékű, illetőleg, hogy a forint súlyos leértékelődése a pénzügyi kötelezettségekre milyen hatással lehet, ahhoz képest milyen arányban változhat a fizetési kötelezettség mértéke. Minderre tekintettel az alperes által hivatkozott kockázatfeltáró nyilatkozat figyelembevétele esetén sem tartalmaz az alperes által nyújtott tájékoztatás a 6/2013. és 2/2014. PJE határozatokban, illetőleg a C-51/17. számú EUB ítéletben meghatározott követelményeket kielégítő, világos és érthető felvilágosítást az árfolyamkockázat valós tartalmáról.

[17] A rPtk. 209. § (2) bekezdése szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

[18] Mivel az alperes nem igazolta, hogy az általa hivatkozott kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmát a felperes megismerhette, az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás tartalmának vizsgálatakor csak az aláírt szerződés szövegének, valamint a kölcsönszerződés II.5.1, II.5.3 és II.13. pontjai értelmében a megállapodás részét képező Üzletszabályzat tartalmának és a felperes részére szóban adott tájékoztatásnak van jelentősége.

[19] Az elsőfokú bíróság a felperes személyes meghallgatása és a tanúk vallomásának megfelelő értékelésével, helytállóan állapította meg, hogy a felperes által a szerződés megkötése során, valamint azt megelőzően a hitelügyintézőtől kapott szóbeli tájékoztatás nem terjed túl azon, amelyet a kölcsönszerződés eleve tartalmaz. Az alperes a fellebbezésében sem hivatkozott a szerződésben foglalt tájékoztatásnál bővebb tartalmú, szóban tett kioktatásra.

[20] A kölcsönszerződés és az Üzletszabályzat alperes által hivatkozott rendelkezései mindössze rögzítik a deviza alapúságot, meghatározzák a kölcsön biztosítékát és deklarálják az árfolyam- és kamatlábváltozás folytán keletkező többlet terhek felperes általi viselését, amely az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2) pontja, a C-51/17. számú ítélete 73-75. és 78. pontja, a C-227/18. számú ítélete 1) pontja és a 2/2014. PJE határozat 1. pontja által megszabott kritériumoknak nem felel meg. A szerződés nem tartalmaz világos és érthető felvilágosítást az árfolyamkockázat valós tartalmáról; abból nem tűnik ki, hogy a forint CHF devizához képest súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a törlesztőrészekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészeket. A szerződés mindösszesen annyi tájékoztatást nyújt, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat a szerződő felek között nem oszlik meg, hanem az teljes egészében a felperesre hárul. A fizetendő törlesztőrészlet összege változásának a szerződéses rendelkezések összessége által leírt mechanizmusa az árfolyamkockázatra való kifejezett tájékoztatást, illetőleg a lehetséges következményekre vonatkozó figyelemfelhívást nem pótolhatja.

A kölcsönszerződés II.10.1. pontja a biztosíték kiegészítése lehetőségének rögzítése által úgyszintén nem tesz eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatással szemben támasztott, a fentiek szerinti elvárásoknak.

Emellett kifejezetten az árfolyamkockázat nem valós, de legalábbis korlátozott voltára enged következtetni a kölcsönszerződés II.5.1. pontjának azon megfogalmazása, amely „az árfolyamkockázat elkerülése érdekében” javasolt többlet befizetésről rendelkezik.

[21] A rPtk. 209/A. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A (2) bekezdés értelmében a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

[22] A kifejtettakra figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot teljes mértékben felperesre telepítő rendelkezése a rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, és mint ilyen a rPtk. 209/A. § (2) alapján semmis szerződéses kikötés.

Mivel az alperes a szerződéskötést megelőzően nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, ezért a főszoolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan állapította meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét.

[23] Az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazása során a megállapított tényekből nem megfelelő jogi következtetésre jutott.

[24] A felperes által is hivatkozott Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a tisztességtelen feltétel nem jelenthet kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és a szerződés – főszabályként – változatlan feltételekkel köti a feleket. Az Irányelv 7. cikk (1) bekezdése a tagállamok hatáskörébe utalja annak megfelelő jogi szabályozását, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetéséhez.

A hazai jog az érvénytelenség jogintézményével, és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a rPtk. 237. §-ában történő szabályozásával biztosítja ezt a jogvédelmet.

[25] A rPtk. 237. § (1) bekezdése értelmében érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani.

A (2) bekezdés szerint ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszoolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

[26] Az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására irányadó fenti szabályozást a Legfelsőbb Bíróság az 1/2010. (VI. 28.) és a 2/2010. (VI. 28.) PK véleményeiben általános jelleggel értelmezte.

Míg az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontja értelmében a szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával, a 6/2013. PJE határozat 4. pontja szerint a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén – ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető – a bíróságnak elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie.

A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése kifejezetten kizárja az eredeti állapot helyreállítását, mint a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek alkalmazását. Mivel az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelensége kiküszöbölhető azáltal, hogy a fogyasztót a bíróság mentesíti a tisztességtelen kikötésből eredő árfolyamkockázat vagy annak egy részének viselése alól, ilyen esetben – ha a szerződés egyéb okból nem érvénytelen – jogkövetkezményként kizárólag az érvényessé nyilvánítás alkalmazható.

[27] A jelen perben a felperes kereseti kérelme volt a szerződés érvényessé nyilvánítása mellett az alperes 3.749.877 forint megfizetésére kötelezése, amelynek ténybeli alapjául az ilyen összegben fennálló túlfizetését jelölte meg.

[28] A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést érvényessé nyilvánította. Azonban az érvényessé nyilvánítás mikéntjének meghatározásával a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet.

[29] Az irányadó 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontja szerint az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásánál a bíróságnak gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának a fenntartásáról és meg kell akadályoznia bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását. A PK vélemény indokolása értelmében a bíróságnak a jogviszony rendezése során arra kell törekednie, hogy a már teljesített szolgáltatással egyenértékű ellenszolgáltatást rendeljen el, figyelemmel kell lennie arra, hogy egyik fél se kerüljön kedvezőbb helyzetbe annál, mintha eleve érvényes szerződést kötött volna. A PK vélemény 5. pontja szerint az érvénytelenségi ok kiküszöbölése voltaképpen a szerződés tartalmának a módosításával az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelem kiküszöbölését jelenti.

Az elsőfokú bíróság által alkalmazni kívánt deviza-forint átváltási árfolyam maximalizálása a Kúria Konzultációs Testületének a 2019. június 19-i ülésén elfogadott többségi álláspontja értelmében az érvényessé nyilvánítás egyik lehetséges módja. Az állásfoglalás értelmében az érvénytelenség ily módon történő kiküszöbölése mind az EUB joggyakorlatán, mind a hazai bírói gyakorlatban kialakult elveken alapszik. Ennek lényege a jelentős egyenlőtlenség – amely a hazai jogban analóg a feltűnő értékaránytalanság fogalmával – kiküszöbölése. Erre tekintettel a feltűnően nagy értékkülönbség és ellenszolgáltatás megállapításánál irányadó szempontokat tartalmazó PK 267. számú állásfoglalás is alkalmazandó, illetve nem önmagában az egyenlőtlenség, hanem annak jelentős mértéke az, amely a tisztességtelenség megállapítását megalapozza. Így – miként azt az elsőfokú bíróság is rögzítette – nem teljes

értékegyensúlyt kell létrehozni az érvényessé nyilvánítás során, hanem az aránytalanságnak azt a mértékét kell kiküszöbölni, amely már feltűnővé tette az értékaránytalanságot.

[30] Erre tekintettel nem megalapozott a felperes azon elsődleges fellebbezési kérelme, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása a szerződéskötéskor irányadó forint/deviza árfolyam alapulvételével történjen, mivel a szerződés érvénytelenségét nem általában az árfolyamkockázat felperesre hárítása, hanem az abból eredő jelentős, a felek közötti érdekegyensúlyt felborító mértékű fizetési teher eredményezi. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás hiányossága a szerződés deviza alapúságát nem szünteti meg, így a felborult érdekegyensúly nem a devizaárfolyamhoz kötöttség teljes figyelmen kívül hagyásával orvosolandó. Ekként az érvényessé nyilvánítás módja nem az árfolyamkockázatból a felperesre háruló valamennyi fizetési kötelezettség mellőzése, hanem az árfolyamkockázat olyan módon történő megosztása a fogyasztó és a hitelező között, amely mellett a fogyasztó kárára a fizetési kötelezettségeiben jelentkező egyenlőtlenség nem jelentős.

[31] A Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i üléséről készült emlékeztető meghatározza azon szempontokat, amelyekre a bíróságnak figyelemmel kell lennie a maximált árfolyam mértékének megállapítása során. Ezek között elsődlegesként szerepel annak mérlegelése, hogy a deviza alapú szerződés alacsonyabb kamatmértéke által nyújtott előnyök meddig ellensúlyozzák az árfolyamváltozásból eredő hátrányokat. A további mérlegelendő szempontok között említi a felvételi árfolyamot és az alkalmazott kamatmértéket, valamint azt is, hogy az adott esetben a fogyasztó milyen ismeretekkel rendelkezhetett az árfolyamok lehetséges későbbi változását illetően. A Kúria üléséről készült ezen emlékeztető értelmében figyelembe vehető a 2014/17. EU irányelv 23. cikkében meghatározott 20 %-os mértékű árfolyamkockázat, mint amelyet az uniós jogalkotó olyannak tekint, amelyet a fogyasztó tájékoztatás hiányában is viselni köteles.

[32] Az elsőfokú bíróság az árfolyamváltozás legmagasabb mértékét akként határozta meg 35 %-ban, hogy ezen mérték megállapításának tényleges indokát nem adta, pusztán rögzítette, hogy az ilyen érték megállapítása mellett az értékaránytalanság nem jelentős. A Fővárosi Ítéltábla eseti döntésére (4.Pf.20.664/2019/6.) hivatkozás az adott mérték megállapításának indokait nem helyettesíti; különösen arra tekintettel, hogy az árfolyamkockázat viselésének mértéke mindig az adott, egyedi ügyben való mérlegelést igényel. A szerződéskötést követően a svájci frank árfolyama enyhe növekedésnek indult, majd csupán rövid időszakban, a 2008. júniusától 2009. februárjáig volt alatta a szerződéskötéskor irányadó árfolyamnak. Így a felperes a futamidő elenyészően rövid időszaka alatt élvezhette csupán a deviza alapú kölcsönből eredő kamatelőnyöket. Az elsőfokú bíróság emellett nem határozta meg, hogy a felperes milyen többlet információ birtokában volt, amely megalapozhatja a Kúria által is irányadónak tekintett, a 2014/17. EU Irányelvben írt 20-80 %-os kockázatmegosztástól a fogyasztó hátrányára történő eltérést. Emellett az elsőfokú bíróság további szempontokat – így a kölcsön felvételekori árfolyamot, az alkalmazott kamatmértéket – nem mérlegelt, a hiányos indokolás, az adott mértéket alátámasztó érvelés elmaradása folytán a Fővárosi Ítéltábla nincs abban a helyzetben, hogy a 35 %-ban maximált árfolyamváltozás mértékének megalapozottsága tekintetében állást foglalhasson.

[33] Az elsőfokú bíróság a rPp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének elmulasztása önmagában megalapozza a jogkövetkezmény alkalmazása tekintetében az ítélet hatályon kívül helyezését.

[34] A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként az árfolyam maximális mértékének 202,4 forint/svájci frank mértékben megállapítása az ezt meghaladó kereset elutasítása mellett érdemben sem helytálló az alábbiak szerint.

[35] Az elsőfokú bíróság felhívására az alperes kidolgozta az elszámolást arra az esetre, ha a felperest az árfolyamkockázat legfeljebb 35 %-os mértékű árfolyam változásig terhelheti. A kimutatás alapján a felperes számára további 2670,66 CHF összegű tisztességtelenül felszámított összeg jár vissza, amely azonban nem haladja meg a még fennálló tartozás összegét.

Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor ennek alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes részéről túlfizetés nem áll fenn, és elutasította a marasztalás iránti keresetet. Az alperes elszámolásából kitűnik, hogy a tisztességtelenül felszámított összeget – helytelenül – egységesen a forintosítási árfolyam (256,47 Ft/svájci frank) figyelembevételével számolta el, továbbá az elsőfokú bíróság nem volt tekintettel arra, hogy az általa meghatározott 35 %-ban maximalizált árfolyamváltozás mérték mellett a felperes a teljes futamidő alatt akként teljesítette a fizetési kötelezettségét, hogy adott esetben a bíróság által meghatározott árfolyam mértéknél magasabb árfolyam mellett előírt törlesztőrészletet fizetett, és ezáltal – időszakosan – túlfizetése keletkezhetett.

Az irányadó gyakorlat (Pécsi Ítéltábla: Pf.20.081/2020/11. számú ítélete) figyelembevételével – a tartozás összegének megállapítására irányuló kereset hiányában – a marasztalás iránti kereset nem tekintendő akként, mint amelybe beleértendő az, hogy a felperes a saját marasztalását kéri, a CKOT 2015. november 9-10-i üléséről készült, 14. számú állásfoglalás 4. pontja értelmében a felperesnek nem kell a saját marasztalására irányuló kérelmet előterjesztenie. Azonban az alperes marasztalására irányuló kereset elutasításának csak akkor lehet helye, ha a felperesnek a határozat meghozatalának időpontjában túlfizetése nem áll fenn.

Mivel a felek közötti szerződéses jogviszony nem szűnt meg, a futamidő lejárt hiányában a felperes a teljes tartozását megfizetni egy összegben nem köteles. Azonban az ítélet indokolásából nem állapítható meg, hogy a határozathozatal időpontjában az elsőfokú bíróság által alkalmazott árfolyamplafon mellett a felperesnek van-e túlfizetése. Ezért az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a felperes fennálló tartozására tekintettel, de a megfizetett összeg és a szerződés szerint még le nem járt hátralévő tartozás összegének vizsgálata, összevetése nélkül utasította el az alperes marasztalása iránti keresetet.

A jogkövetkezmény alkalmazására irányuló kereset elbírálása során nem mellőzhető annak vizsgálata, hogy milyen teljesítés az, amely az általa meghatározottnál alacsonyabb árfolyam mellett történt, és mennyi a 202,4 Ft/svájci frankot meghaladó árfolyam mellett előírt, és ténylegesen befizetett törlesztőrészletek teljesítésével az adott időszakra eső túlfizetések összege.

[36] A DH2 törvény 37/A. § (1) bekezdése értelmében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során a felek fizetési kötelezettségét a bíróság – a felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével – az e törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával állapítja meg.

[37] Ebből következően az érvénytelenség jogkövetkezményeinek megfelelő levonásához szükséges annak értékelése, hogy az érvényessé nyilvánítás bíróság által alkalmazott módja, az érvényessé nyilvánított szerződés irányadó rendelkezései alapján esedékes fizetési kötelezettség mellett az elszámolás hogyan alakul. A felperes az alperes elszámolásának helytállóságát vitássá tette, azzal szemben a saját elszámolásának megfelelőségét állította. A felperes elszámolásának elvetésére, és azzal szemben az alperes elszámolásának elfogadására önmagában nem adhat alapot a szakértői bizonyítás indítványozásának hiánya. Az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy a felperes által kidolgozott elszámolást miért nem tartja megfelelőnek, és milyen, a tények értékelésével el nem dönthető, jogkérdést meghaladó szakkérdés az, amelyre nézve szakértői bizonyítás indítványozása lett volna szükséges.

Az alperes elszámolásának a felperes vitatásával szemben indokolás nélküli elfogadása egyúttal úgyszintén az indokolási kötelezettség elmulasztásában álló [rPp. 221. § (1) bekezdés] eljárási szabálysértést valósít meg.

[38] Az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvénynek (a továbbiakban: Forintosítási tv. 2.) a deviza alapú kölcsönszerződések forintosítására vonatkozó 12. § (1) bekezdése értelmében a forintra átváltásnál alkalmazott árfolyam a 2015. augusztus 19. napján az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyam.

A (2) bekezdés szerint ha az (1) bekezdés szerinti devizaárfolyam magasabb, mint az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Forintosítási tv. 1.) 10. §-a szerinti devizaárfolyam, akkor a pénzügyi intézmény a fogyasztóval szemben elengedi a kölcsönszerződésből eredő követelésének a devizaárfolyam különbözetére eső részét.

A 13. § (5) bekezdés szerint ha a fogyasztó határidőben nem élt az (1) bekezdésben foglaltakkal (a szerződés módosításának visszautasításával), úgy kell tekinteni, hogy a pénzügyi intézmény által megküldött, e törvény rendelkezéseinek megfelelő szerződésmódosításra vonatkozó ajánlatot teljes körűen elfogadta, és a szerződés közös megegyezéssel módosult.

A Forintosítási tv. 1. 10. §-a értelmében a deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződés tekintetében jogosult pénzügyi intézmény az elszámolási törvény szerinti elszámolási kötelezettsége teljesítésének határidejéig köteles a deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződés alapján fennálló vagy az abból eredő teljes, az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás alapján megállapított tartozást – ideértve a devizában felszámított kamatot, díjat, jutalékot és költséget is – a fordulónappal az adott devizanem 2014. június 16. napja és 2014. november 7. napja közötti időszakban az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyamainak átlaga [a) pont] vagy 2014. november 7.

napján az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyama [b) pont] közül a fogyasztó számára kedvezőbb devizaárfolyamon forintkövetelésre átváltani.

A 15/A. § (1) bekezdése szerint a fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránt indult és folyamatban lévő perekben e törvénynek a forintra váltást megállapító szabályait a fogyasztónak az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás szerint meghatározott, deviza vagy devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő tartozásának összegére is alkalmazni kell.

A (2) bekezdés kimondja, hogy a fogyasztónak az elszámolás fordulónapján forintban megállapított tartozását a határozathozatalig terjedő időszakban a fogyasztó által teljesített törlesztés összege csökkenti.

A (3) bekezdés értelmében a fogyasztói kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása esetén a feleknek az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás eredményeként meghatározott szerződéses jogait és kötelezettségeit e törvény szabályai alapján kell megállapítani.

[39] A fentiekből kitűnően a deviza alapú szerződések forintosítására vonatkozó jogszabályi előírás a forintra átváltás időpontjától kezdődően meghatározza azt az árfolyamot, amely mellett a törlesztőrészek összege számítandó. Az elsőfokú bíróság nem tisztázta, hogy a felperes élt-e a szerződésmódosítás visszautasításának a Forintosítási tv. 2. 13. § (1) bekezdés a) pontjában írt lehetőségével, és az árfolyam maximális mértékének meghatározásakor a forintosításra nem volt tekintettel; sem határozata rendelkező részéből, sem annak indokolásából nem tűnik ki, hogy az alkalmazandó elszámolás milyen időpontra vagy időszakra vonatkozik.

[40] Végül az elsőfokú bíróság tévedett akkor is, amikor az általa irányadónak tekintett maximális árfolyam alkalmazása mellett az alperes elszámolását lényegében indokolás nélkül elfogadva állapította meg a felperes túlfizetésének hiányát.

[41] A fentebb kifejtettekre tekintettel, a szerződés futamidejének lejárt hiányában a túlfizetés fennálltát a határozathozatalt megelőző, ahhoz minél közelebbi időpontra vetítve kell vizsgálni, amelyre az alperesi elszámolás alkalmatlan. Továbbá az alperes a tisztességtelenül felszámolt CHF összeget nem az adott törlesztőrészlet esedékességének időpontjában irányadó árfolyam, avagy – amennyiben az ennél alacsonyabb – a 35 %-ban maximált árfolyamváltozás figyelembevételével meghatározott 202,4 Ft/svájci frank árfolyam figyelembevételével váltott, hanem a később irányadó, forintosításkori árfolyamon váltotta át, ekként kimutatva a túlfizetés hiányát.

[42] Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezését – azt a jogalap tekintetében hozott közbenső ítéletnek [rPp. 213. § (3) bekezdés] tekintve – a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta a rPp. 213. § (3) bekezdése szerinti közbenső ítéletével, míg ezt meghaladóan, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében a rPp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján – lényeges eljárási szabálysértés és a bizonyítás nagyterjedelmű kiegészítésének

szükségessége folytán – az ítéletet hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[43] A felperes marasztalásra irányuló keresete elbírálására folytatandó megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság nincs elzárva attól, hogy a jogkövetkezményként – a Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i ülésén kinyilvánított állásfoglalására és a CKOT 2015. november 9-10-i ülésén kifejtett álláspontra is figyelemmel, az ott meghatározott szempontokat szem előtt tartva – a szerződést a deviza-forint átváltási árfolyam maximalizálásával, a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítás fordulónapjáig történő érintetlenül hagyásával nyilvánítsa érvényessé. Az irányadó, maximális átváltási árfolyamot az eset összes körülményeire tekintettel, akként kell meghatároznia, hogy indokát adja az általa megállapított mértéknek.

Az ekként megállapított maximális átváltási árfolyam mellett a DH2 törvény 37/A. § (1) bekezdése alapján kell az elszámolást lefolytatnia, figyelemmel a felperes eddigi teljesítésére és – amennyiben a felperes a szerződés módosítását nem utasította vissza – a jogszabály által előírt forintosításra, az ott meghatározott átváltási mértékre is, továbbá értékelve és összevetve ennek során a felek által kidolgozott elszámolásokat. Figyelemmel kell lennie arra is, hogy a maximális árfolyam eléréséig a teljes árfolyamkockázat a felperest terheli. Ezen elszámolás lefolytatásának eredményeként lesz abban a helyzetben, hogy megállapíthassa, a felperesnek jelenleg áll-e fenn túlfizetése, amely megállapítása során tekintettel kell lennie arra, hogy a felperes a teljes kölcsönösszeggel a futamidő lejárta hiányában nem tartozik. Amennyiben azt állapítja meg, hogy a felperesnek túlfizetése áll fenn, úgy ezen összegben a keresetben meghatározott összeg erejéig az alperest kell marasztalnia, míg túlfizetés hiányában a marasztalásra irányuló kereset elutasításáról kell határoznia.

[44] A Fővárosi Ítéltábla a közbenső ítélet meghozatalára, továbbá a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontjában foglaltakra figyelemmel a felperes és az alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5)-(6) bekezdése és 4/A. §-a alkalmazásával számított, áfát is magában foglaló, a kifejtett és szükséges jogi képviselői tevékenységgel arányban lévő mérsékelt ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség összegét, valamint a megfizetett fellebbezési illetékek összegét csupán megállapította; ezen költségek viseléséről a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában.

Budapest, 2021. november 3.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: